

prema tržišnim odnosima, najbolje shvatiti i razumjeti ta zbivanja ako se ukaže na najbanalniju, a uvijek potrebnu stvar, na – novac. A prof. Sirotković je sve srpske mitove, sve ono što se govori o vjekovnim srpskim ognjištima širom bivše SFR Jugoslavije, zapravo sveo na vrlo opipljivu pozadinu, na bit svake vlasti i moći, na (tobože prozaični i banalni) novac. Stoga i toliko osobite pažnje poklonjene djelu – iz Hrvatske samo – Jakova Sirotkovića u drugome Memorandumu Srpske akademije znanosti i umjetnosti u Beogradu.

Petar Strčić

LINDARSKI ZBORNIK (Zbornik radova sa znanstvenog skupa u povodu 110. obljetnice osnutka Hrvatske čitaonice u Lindaru, Lindar, 14. studenoga 1993.), Knjižnica Acta 2, Koordinacija istarskih ogranaka Matice hrvatske, Pazin 1996., 152 str.

U organizaciji Matice hrvatske (Ogranak Pazin), Društva bibliotekara Istre i Mjesnog odbora Lindar (suorganizatori Naučna biblioteka Pula, Povijesni arhiv u Pazinu, Centar za kulturu Pazin i Istarski ogranak Društva hrvatskih književnika) upriličen je 14. studenoga 1993. godine znanstveni skup u povodu obilježavanja 110. obljetnice osnutka Hrvatske čitaonice u Lindaru. Na skupu je sudjelovalo više znanstvenih i prosvjetnih djelatnika koji su u svojim izlaganjima predstavili povijesnu, kulturnu, crkvenu i jezičnu baštinu ovoga srednjoistarskoga mjesta. Rezultati skupa objavljeni su, zajedno s nekoliko dodatnih priloga (G. Filipi, J. Miličević, F. Horvat Kiš) u *Lindarskom zborniku* u izdanju Koordinacije istarskih ogranaka Matice hrvatske u Pazinu (u sklopu serije »Knjižnica Acta«, sv. 2.).

Početni dio Zbornika čine sadržaj (5) i program rada znanstvenoga skupa (6.-7.) te uvodno slovo iz pera uredništva (8.-9.).

Prvi prilog uradak je uglednoga istarskog povjesničara Miroslava Bertoše »Povijesni fragmenti o Lindaru (od srednjega vijeka do početka XIX. stoljeća)« (11-24). Autor poglavito prati život ovoga gradića Pazinske knežije od XVI. do XVIII. stoljeća, posebice se osvrće na gospodarstvo (podaci prema urbarima iz 1578. i 1597. godine), demografiju (broj stanovnika, etnički sastav, migracije), međusobnu uvjetovanost gospodarskih i demografskih čimbenika te kulturne sastavnice lindarske povijesti (glagoljaštvo). Posebnu pozornost autor poklanja položaju Lindara u vrijeme austrijsko-mletačkih ratova u XVI. i XVII. stoljeću, a u svezi s bitkom koja se ovdje odigrala 1813. godine između austrijske i francuske vojske raščlanjuje postojeću literaturu i iznosi svoju ocjenu tadašnjih zbivanja.

»O lindarskoj glagoljskoj matici krštenih u Arhivu HAZU« govori uradak koji zajedno potpisuju Marta Jašo i Petar Strčić (29.-35.). Matica krštenih iz Lindara (za razdoblje 1590-1667. godine) pisana je većim dijelom na hrvatskom jeziku i glagoljskim pismom te je važan izvor za proučavanje demografske, onomastičke i filološke znanstvene problematike.

U radu »Hrvatske čitaonice srednje Istre« Branimir Crljenko (37.-45.) ukazuje na djelovanje takvih društava u Istri i ističe njihov značaj u procesu buđenja hrvatske nacionalne svijesti istarskih Hrvata. Iznoseći historijat hrvatskih čitaonica u Pazinštini,

autor se poglavito bavi čitaonicom u Lindaru (utemeljena 1883. godine kao prva hrvatska čitaonica u ovom dijelu Istre) te sustavno prati njezin rad do 1914. godine.

Najveći dio arhivskog gradiva o Lindaru pohranjen je u Župnom uredu u Lindaru i u Povijesnom arhivu u Pazinu. Pregled toga gradiva s posebnim naglaskom na matične knjige koje su vrlo dobro sačuvane, daje Jakov Jelinčić u radu »Arhivska građa o Lindaru s posebnim osvrtom na lindarska prezimena« (49.-54.). Autor donosi i popis većine prezimena koja se javljaju u matičnoj knjizi krštenih iz 1670-1734. godine te desetak primjera lindarskih prezimena nasilno promijenjenih u talijanski oblik u razdoblju fašističke vladavine.

»Fragmenti iz života domoljubnih Lindaraca, boraca za očuvanje nacionalnog identiteta i za sjedinjenje s maticom zemljom« naslov je rada Hermana Buršića (59.-73.). Autor podrobno opisuje progone kojima su bili izloženi Hrvati u Istri u doba fašističke vlasti između dvaju ratova te ukazuje na antifašistički otpor u ovome kraju. U drugom dijelu rada predstavljeni su životopisi nekoliko istaknutih Lindaraca (Klement Fabris, Josip Šaina, Nikola Stihović i Vjekoslav Zidarić).

Jezična baština lindarskoga kraja tema je rada Rudolfa Ujčića »Sudbina fonema /a/ uz nazalne sonante m, n, nj u lindarskome i nekim čakavskim govorima središnje Istre« (75.-81.).

Lindarski župnik Ivan Bartolić u radu »Lindar gledan s crkvene strane« (83.-98.) donosi historijat župe Lindar s obzirom na njezin crkveni ustroj, broj žitelja, svećenstvo, laičke službe i crkve. U drugom dijelu rada iznosi zanimljiv opis narodnih običaja vezanih uz glavne crkvene blagdane i općenito uz vjerski život stanovnika ovoga kraja.

Vinko Stihović autor je priloga »Osvrt na lindarsku kroniku lindarskog župnika Josipa Vanika« (107.-110.). J. Vanika službovao je u Lindaru od 1905. do 1931. godine, a u kronici je zabilježio suvremene događaje i (na osnovi podataka iz župnog arhiva i sjećanja župljana) osvrt na neka zbivanja iz prošlosti mjesta.

U radu »Istarska ornitonimija. Popis pučkih ptičjih naziva u Lindaru« Goran Filipi (111.-126.) iznosi dio opsežne građe o pučkom nazivlju za ptice na području Istre i otoka Krka (koja sadrži preko 12000 naziva).

O Stjepanu Žiži (1851.-1913.), učitelju iz vremena narodnog preporoda, govori prilog Josipa Miličevića »Zaboravljeni Stjepan Žiža« (127.-131.). Autor ističe Žižin rad na skupljanju i bilježenju narodnoga blaga (običaja, pripovjedaka, predaja, praznovjerica, poslovice, pjesama) te navodi da su njegovi zapisi pohranjeni u Arhivu HAZU (dosad je objavljen tek manji dio te bogate ostavštine). Isti autor u radu »Rasteretni luk u lindarskom graditeljstvu« (133.-138.) ukazuje na osnovne značajke tradicionalnog graditeljstva u Istri s osvrtom na posebnosti nekih arhitektonskih elemenata u Lindaru (rasteretni luk, način gradnje okvira prozora i vrata).

Na kraju Zbornika nalazi se tekst »Lindar« autora Franje Horvata Kiša (139.-142.), prvotno objavljen u putopisnom djelu »Istarski puti« (Zagreb 1950.) te tekstovi vezani uz »Obilježavanje 110. obljetnice osnutka Hrvatske čitaonice u Lindaru« (144.-148.) i »Zlatomisničko slavlje lindarskog župnika mons. Ivana Bartolića« (149.-152.).

Zahvaljujući trudu brojnih organizatora i suorganizatora, kao i sudjelovanju više znanstvenih i prosvjetnih djelatnika koji su svojim priložima upotpunili ovaj znanstveni skup, *Lindarski zbornik* vrijedno je djelo koje na cjelovit način predstavlja temeljne sastavnice povijesnog i kulturnog razvoja ovoga živopisnog i povijesnom baštinom bogatog mjesta središnje Istre.

Lovorka Čoralić